

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 097918 20 Rev 2
Banjaluka: 6.7.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Davorka Delić, član vijeća, u pravnoj stvari tužioca JP "R.r. RS" a.d. – u stečaju, B., koga zastupa stečajni upravnik D.B., a ovu punomoćnik advokat Lj.S., B., protiv tuženog „P.-A.“ d.o.o., G., koga zastupa punomoćnik advokat D.S., B., radi naknade štete, vrijednost predmeta spora 206.567,98 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 097918 19 Pž 3 od 13.2.2020. godine, na sjednici održanoj 6.7.2020. godine donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 097918 19 Ps 3 od 25.9.2019. godine, obavezan je tuženi da tužiocu na ime glavnog duga isplati iznos od 206.567,98 KM, obračunatu zakonsku zateznu kamatu za period od 23.5.2012. godine (kao dana podnošenja tužbe) do 26.11.2015. godine (kao dana izrade nalaza) u iznosu od 132.646,91 KM i zakonsku zateznu kamatu na iznos glavnog duga od 206.567,98 KM počev od 27.11.2015. godine do isplate, te da mu naknadi troškove postupka u iznosu od 5.725,17 KM, sve u roku od 30 dana od dana prijema presude.

Odbijen je preostali dio zahtjeva za isplatu zakonske zatezne kamate preko dosuđenog iznosa.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 097918 19 Pž 3 od 13.2.2020. godine žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova žalbenog postupka, na ime sastava žalbe, u iznosu od 3.632,85 KM.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova žalbenog postupka, na ime sastava odgovora na žalbu, u iznosu od 2.439,45 KM.

Blagovremeno izjavljenim revizijama drugostepenu presudu pobijaju tuženi i punomoćnik tuženog, iz svih razloga propisanih odredbom člana 240. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), sa prijedlogom da se pobijana presuda preinači ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

U ovoj parnici tužilac zahtjeva da mu tuženi, na ime naknade štete zbog manjka uskladištene pšenice u količini od 413.475 kg, isplati iznos od 206.567,98 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.11.2015. godine do isplate, te na ime obračunate zakonske zatezne kamate za period od 23.5.2012. do 26.11.2015. godine iznos od 132.646,51 KM.

U postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude utvrđeno je:

da su parnične stranke 8.9.2008. godine zaključile ugovor broj:15/2-3344/08 o uskladištenju, čuvanju i obnavljanju merkantilne pšenice za period od 1.7.2008. do 30.6.2009. godine; da se tim ugovorom tuženi obavezao da merkantilnu pšenicu koju je primio na čuvanje, uskladišti i čuva u svom silosu u skladu sa tehnološkim zahtjevima za dugoročno čuvanje i da vrši obnavljanje u rokovima i na način koji u potpunosti omogućava čuvanje ugovorenog kvaliteta pšenice; da u svojim poslovnim knjigama uskladištenu pšenicu vodi na vanbilansnoj evidenciji; da je tuženi bio dužan da iskladištenje i otpremu pšenice vrši po izričitom pismenom nalogu tužioca i da dostavi tužiocu svu dokumentaciju (potvrdu o uskladištenju, magacinsku izlaznu otpremnicu i dr.) u roku od 3 dana od izvršene otpreme; da prema odredbi člana 12. ugovora, tuženi kao skladištar odgovora za količinu i kvalitet uskladištene robe;

da je tužilac u skladu s ugovorom uskladištio u silosima tuženog 2.132.725 kg merkantilne pšenice, a da je tuženi po nalogu tužioca isporučio društvu „F.“ a.d. N.T. ukupno 1.718.373 kg merkantilne pšenice; da je izvršeno usaglašavanje količine merkantilne pšenice sa popisom od 31.12.2008. godine u iznosu od 877 kg, tako da od ukupne količine uskladištene merkantilne pšenice tuženi nije isporučio količinu od 413.475 kg; da količina merkantilne pšenice u iznosu od 413.475 kg predstavlja razliku između uskladištene pšenice u silosima tuženog po predmetnom ugovoru u količini od 2.132.725 kg, količine od 1.718.373 kg koja je po nalogu tužioca premještena u silose „F.“ a.d. i količine od 877 kg koja je isknjižena po osnovu usaglašavanja stanja sa popisom stanja u silosima ($2.132.725 \text{ kg} - 1.718.373 \text{ kg} - 877 \text{ kg} = 413.475 \text{ kg}$): da je tužilac ovu količinu merkantilne pšenice fakturisao tuženom fakturom broj: 00667-R/2011 od 30.12.2011. godine sa valutom plaćanja 30.12.2011. godine, po cijeni 0,427 KM što sa uračunatim PDV iznosi 206.567,98 KM.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da su parnične stranke bile u poslovnom odnosu po osnovu ugovora o uskladištenju, kojim se tuženi, kao skladištar obavezao da primi, čuva i obnavlja 2.132.725 kg merkantilne pšenice u sopstvenom silosu i da je preda na zahtjev tužioca ili drugog ovlaštenog lica, a tužilac, kao ostavodavac se obavezao da mu za to plati određenu naknadu, saglasno odredbi člana 730. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu: ZOO).

Nalazeći da tuženi nije dokazao da je, po isteku ugovora, isporučio tužiocu preostalu uskladištenu pšenicu i da je utvrđeno da nedostaje količina od 413.475 kg merkantilne pšenice, prvostepeni sud zaključuje da u skladu sa odredbom člana 733. ZOO tuženi odgovara tužiocu za štetu.

Visina naknade utvrđena je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke prema kome je vrijednost uskladištene merkantilne pšenice 0,50 KM/1 kg, sa uračunatim PDV, pa je usvojen tužbeni zahtjev tužioca za isplatu iznosa od 206.567,98 KM, zahtjev za isplatu iznosa od 132.646,91 KM na ime obračunate zakonske zatezne kamate za period od 23.5.2012. godine (kao dan podnošenja tužbe) do 25.11.2015. godine (kao dana izrade nalaza), te zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos glavnog duga od 206.567,98 KM počev od 27.11.2015. godine do isplate, dok je preostali dio zahtjeva za isplatu zakonske zatezne kamate odbijen kao neosnovan.

Prvostepeni sud je odbio istaknuti prigovor o zastarjelosti potraživanja, nalazeći da je ugovor zaključen na period od 1.7.2008. do 30.6.2009. godine i da je tužba podnesena 23.5.2012. godine, čime je u smislu člana 388. ZOO zastarijevanje prekinuto, pa da do podnošenja tužbe nije protekao rok od tri godine propisan odredbom članom 376. ZOO.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tuženog i potvrđuje prvostepenu presudu.

Ocjenjujući prigovor zastarjelosti koji je istaknut u žalbi, drugostepeni sud nalazi da je taj prigovor pravilno odbijen. Sud nije prihvatio žalbene navode da se rok zastarjelosti treba računati počev od 10.3.2009. godine, kada je tužilac obavjestio tuženog da je zapisnički konstatovan nedostatak od 413.475 kg merkantilne pšenice. Ovaj stav obrazlaže time da je ugovor o skladištenju isticao 30.6.2009. godine i da je sve do tada tuženi mogao, saglasno ugovoru, obnoviti nedostajuću količinu pa je tužilac tek sa istekom tog dana mogao imati konačno saznanje o nedostajućoj količini pšenice, odnosno saznanje o obimu štete. Odluku o prigovoru zastarjelosti je drugostepeni sud zasnovao na odredbi člana 376. stav 3. u vezi sa članom 374. ZOO.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Pravilan je stav nižestepeni sudova da se sporni odnos među strankama treba razriješiti primjenom odredba člana 731. i 733. ZOO. U konkretnom slučaju tužilac ne zahtjeva ispunjenje ugovorne obaveze, niti se radi o alternativnoj obavezi, nego o odgovornosti tuženog kao skladištara za štetu zbog propasti, umanjenja ili oštećenja merkantilne pšenice za vrijeme od njenog prijema do predaje. Ugovorom je predviđeno da će tuženi kao skladištar biti u obavezi da tužiocu isplati uskladištenu robu, ukoliko je ne isporuči, jer se odgovornost za štetu u ovom slučaju zasniva na zakonu, a jasno proizlazi i iz odredbe člana 6. ugovora.

Prema odredbi člana 731. ZOO skladištar odgovara ostavodavcu za štetu, osim ako dokaže da je šteta nastala usljed okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti ili je prouzrokovana krivicom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvima robe ili neispravnom ambalažom. Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe, prema odredbi člana 733. ZOO ne može preći stvarnu vrijednost robe, osim ako je šteta prouzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom. Kao stvarna vrijednost robe uzima se ona vrijednost koju je ostavodavac prijavio skladištaru prilikom predaje robe.

Po ocjeni ovog suda nižestepeni sudovi su pravilnom ocjenom izvedenih dokaza utvrdili da je tuženi primio 2.132.725 kg zrele, zdrave, bez znakova plijesni, stranih mirisa i ukusa, nezaražene pšeničnim bolestima i štetočinama merkantilne pšenice tužioca, koja količina i kvaliteta predate pšenice je usaglašena pri zaključenju ugovora, što je konstatovano u članu 2., 3. i 5. ugovora.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da tuženi nije dokazao da je istekom ugovora isporučio tužitelju preostalu uskladištenu pšenicu, a revizionim navodima ovaj zaključak nije doveden u sumnju. Tužilac nije činio spornim da je od ukupno predate količine pšenice od 2.132.725 kg, po njegovom nalogu isporučeno društvu „F.“ a.d. N.T. ukupno 1.718.373 kg merkantilne pšenice, kao ni da je izvršeno usaglašavanje količine merkantilne pšenice sa popisom od 31.12.2008. godine u iznosu od 877 kg. Iz ovoga slijedi da je istekom roka trajanja ugovora, tuženi bio u obavezi da tužiocu preda količinu od 413.475 kg, a što nije učinio.

Pravilno je drugostepeni sud ocijenio neosnovanim prigovore tuženog, ponavljene u reviziji, kojim osporava nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke jer je vještak na osnovu materijalnih dokaza utvrdio da tuženi nije isporučio tužiocu 413.475 kg merkantilne pšenice i da je vrijednost te pšenice 206.567,98 KM (0,50 KM/1 kg, sa uračunatim PDV).

Suprotno tvrdnjama revidenta, kako je to pravilno zaključio drugostepeni sud, iz pismenog obavještenja tužioca od 16.10.2009. godine u kom se poziva na zapisnik od 10.3.2009. godine kada je utvrđeno da nedostaje 414.325 kg pšenice, ne može se izvesti zaključak da time tužilac „priznaje“ da mu je tuženi isporučio svu uskladištenu pšenicu. Ovakvo gledište revidenta zasniva se na dijelu teksta u kome tužilac navodi da „još jednom daje na znanje da mi ne raspoložemo sa našom pšenicom u Vašim silosima“, gubeći iz vida da se u daljem tekstu dopisa jasno ukazuje da je „po završenom iskladištenju zapisnički konstatovano da ste neovlašteno otuđili 414.352 kg pšenice i da smo iz tih razloga u sudskom sporu“.

Neosnovana je tvrdnja revidenta da je sud pogrešno primjenio pravilo o teretu dokazivanja kada je u pitanju faktura broj: 00667-R/2011 od 30.12.2011. godine, sa valutom plaćanja 30.12.2011. godine. Naime, kada se sadržina ove fakture (da se odnosi na 413.475,00 kg merkantilne pšenice, cijena kilograma sa PDV i iznos od 206.567,98 KM) dovede u vezu sa drugim materijalnim dokazima koje je tužilac izveo (ugovor o uskladištenju, zapisnik od 24.2.2009. godine, potvrde „F.“ o primljenoj količini pšenice po nalogu tužioca, napomena da se radi o manjku robe po popisu od 30.12.2011. godine, zapisnik od 10.3.2009. godine, nalaz vještaka), pravilno je cijenjeno da je tuženi koji tvrdi da se ta faktura ne odnosi na konkretni ugovor o uskladištenju već na drugi poslovni odnos stranaka to trebao i da dokaže, a nije.

Nije prihvatljiv ni logičan stav revidenta da nepostojanje usaglašavanja finansijskog stanja između stranka, ima za pretpostavku da između njih nema međusobnih potraživanja.

Tvrdnje tuženog da je utuženo potraživanje prestalo kompenzacijom je paušalno i ničim nije dokazano tokom postupka, niti se sada u reviziji pri njegovom ponovnom isticanju nude dokazi koji bi vodili do takvog zaključka. U tom dijelu je vještak u obrazloženju jasno i detaljno ukazao zašto se u analitičkoj kartici tužioca za 2016. godinu više ne pojavljuje dug tuženog od 256.114,65 KM, koji je bio u analitičkim karticama za 2014. i 2015. godinu, već da na 31.12.2016. godine postoji dug tuženog u iznosu od 50.059,75 KM. Prema obrazloženju vještaka, koje revident nije tokom postupka ni sada u navodima revizije relevantno pobio, isknjiženje u iznosu od 206.567,98 KM se odnosi na prenos tog potraživanja na knjigovodstvene kartice sumnjivih i spornih potraživanja u skladu sa odlukom nadzornog odbora i uobičajnim načinom evidentiranja te vrste potraživanja i ne vodi zaključku da je u tom obimu potraživanje prestalo kompenzacijom.

Neosnovano revident ukazuje da su nižestepeni sudovi pogrešno cijenili prigovor zastarjelosti potraživanja, istaknut u odgovoru na tužbu i na kojem insistira tokom cijelog postupka, pa i u reviziji.

Tačno je da je tužilac prije isteka roka na koji je ugovor zaključen (30.6.2009. godine) imao sa 10.3.2009. godine saznanje o nedostajućoj količini pšenice (što je zapisnički konstatovano), ali se ne može smatrati da je već tada trpio štetu jer je po članu 2. stav 1. i članu 6. stav 1. ugovora skladištar imao obavezu ne samo da čuva i skladišti, već i da obnavlja uskladištenu pšenicu.

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije šta drugo određeno. Tužilac je 1.7.2009. godine, prvog dana po isteku trajanja ugovora, imao pravo da zahtjeva isporuku preostalog dijela uskladištene pšenice i sa tim danom je konačno saznao da mu pšenica neće biti isporučena, odnosno da trpi štetu.

S obzirom da se ovdje radi o potraživanju naknade štete nastale povredom ugovorne obaveza, rok zastarjelosti se ima računati po odredbi člana 376. stav 3. ZOO, što znači da se ne primjenjuju posebni rokovi iz stava 1. i 2. ovog člana, nego zastarni rokovi određeni za zastaru obaveze čijom je povredom nastala šteta. Kako se radi o šteti koja je nastala povredom ugovora o prometu roba i usluga između pravnih lica, zastarni rok se računa po odredbi člana 374. stav 1. ZOO i iznosi 3 godine i teče odvojeno za svaku isporuku, rad ili uslugu.

Polazeći od činjenice da je šteta nastala sa danom isteka roka na koji je zaključen ugovor o uskladištenju, jer tuženi u tom momentu nije raspolagao sa količinom od 413.475 kg merkatilne pšenice od ukupne količine koju mu je tužilac predao na čuvanje, a da je tužba podnesena 23.5.2012. godine, prigovor je pravilno odbijen jer do tog dana nije protekao vremenski period od 3 godine.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić